

Sygn. akt I ACa 524/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Edyta Buczkowska-Żuk (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Iwankiewicz SSA Halina Zarzeczna
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Waclawik

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa A. I. (1)

przeciwko (...) w W.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt I C 184/13

I. oddala apelację,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA M. Iwankiewicz SSA E. Buczkowska-Żuk SSA H. Zarzeczna

Sygn. akt I ACa 524/13

UZASADNIENIE

Powód A. I. (1) wniósł o nakazanie pozwanej- (...) w W. Oddział (...) w S. złożenie następującego oświadczenia woli: „(...) Oddział (...) w S. zobowiązuje się w terminie 30 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie sądowej wypłacić A. I. (1) kwotę pieniężną w wysokości 161.134,14 zł tytułem należnej w związku ze zwolnieniem od służby wojskowej odprawy mieszkaniowej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej do dnia zapłaty”. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że jest byłym żołnierzem zawodowym służby stałej. Do chwili zwolnienia go z zawodowej służby wojskowej osiągnął on wysługę braną pod uwagę przy obliczaniu wartości odprawy mieszkaniowej, stosowanie do treści art.47 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP według zasad określonych w tym przepisie w wymiarze 30 lat. Powód podał, iż nabył z chwilą zwolnienia z zawodowej służby wojskowej prawo do emerytury wojskowej w związku z osiągnięciem wysługi w wymiarze powyżej lat 15. Powód wskazał, że zamieszkiwał w osobnej kwaterze stałej przydzielonej mu decyzją administracyjną. Powód zdał kwaterę przed dniem zwolnienia ze służby. Powód podał, że od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej wzywał pozwaną do zawarcia z nim żądanej pozwem umowy, jednakże wezwania okazały się bezskuteczne. odprawy mieszkaniowe, a osoby te nie zostały jeszcze zwolnione ze służby wojskowej.

Pozwana (...) w W. Oddział (...) w S. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana wskazała, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 czerwca 1995r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, ustawodawca przewidział możliwość ubiegania się o odprawę mieszkaniową żołnierzom zajmującym lokale będące kwaterą. Tymczasem, lokal zajmowany przez powoda położony w Z. przy ul. (...) nie został umieszczony w wykazie kwater. Jednocześnie pozwana podniosła, że powód opuścił zajmowany przez siebie lokal przed datą zakończenia służby wojskowej, a zatem skoro w dniu zwolnienia ze służby nie zamieszkiwał w lokalu, nie spełnia przesłanek do przyznania mu odprawy. Pozwana zauważyła, iż powód opuścił lokal przed złożeniem wniosku o odprawę i przed dniem zakończenia służby. Opuszczenie lokalu nie było związane z realizacją uprawnień powoda jako żołnierza, powód nie miał bowiem obowiązku wydania lokalu.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2010 r. (sygn. akt I C 429/09) Sąd Okręgowy w Szczecinie uwzględnił żądania pozwu.

Od powyższego orzeczenia pozwana (...) w W. Oddział (...) w S. wywiodła apelację.

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2010 r. (sygn. akt I ACa 281/10) Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację pozwanej i orzekł o kosztach procesu.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 czerwca 2010 r. pozwana (...) w W. Oddział (...) w S. wywiodła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego .

Wyrokiem z dnia 7 października 2011 r. (sygn. akt II CSK 693/10) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 czerwca 2010 r. (sygn. akt I ACa 281/10) i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy omówił regulację problematyki zakwaterowania stałego żołnierzy zawodowych obowiązującą przed dniem 1 lipca 2004 r. oraz po zmianach wprowadzonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. nowelizującą ustawę o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP. Sąd ten odwołał się do treści art. 23 ustęp 1 ustawy w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 roku, nowelizującą ustawę o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, stanowiącego że osoby, którym do dnia wejścia w życie tej ustawy, przydzielono osobną kwaterę stałą, zachowywały nabyte do tego dnia uprawnienia na czas zajmowania tej kwatery. Według wskazanego przepisu, dotychczasowe decyzje o przydziale osobnej kwatery stałej zachowały swoją moc prawną. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że z art. 24 ustęp 5 pkt. 5 in fine ustawy z 1995 r. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z dnia 16.04.2004 roku, wynika że nie wydaje się decyzji o prawie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym żołnierzowi służby stałej, który nie zwolnił osobnej kwatery stałej. W ocenie Sądu Najwyższego powyższe oznacza, że wobec powoda, dysponującego decyzją o przydziale osobnej kwatery stałej z dnia 12 kwietnia 1990 roku i nadal w dniu 1 lipca 2004 roku tę kwaterę zajmującego wraz z rodziną, nie było podstaw do wydania po dniu 1 lipca 2004 roku decyzji o prawie do zamieszkiwania w trybie art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2004 roku. Obowiązujący natomiast w dniu zwolnienia powoda ze służby art. 23 ustęp 1 punkt 1 litera a)

ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP przewidywał, że odprawa mieszkaniowa przysługuje żołnierzowi służby stałej, zwalnianemu z zawodowej służby wojskowej, zamieszkałemu w kwaterze, o ile nabył on prawo do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej lub został zwolniony z zawodowej służby wojskowej przed upływem okresu wymaganego do nabycia uprawnień do emerytury wojskowej, w przypadku wypowiedzenia mu stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej przez właściwy organ wojskowy. Z regulacją tą koreluje przepis art. 47 ustęp 2 tej ustawy przewidujący, że odprawę mieszkaniową wypłaca się na podstawie umowy zawartej między dyrektorem oddziału regionalnego Agencji, a osobą uprawnioną, zwalnającą kwaterę w przypadku jej zajmowania.

Sąd Najwyższy zauważył, że z niekwestionowanych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że powód przed zwolnieniem go z zawodowej służby wojskowej zdał dobrowolnie przydzielony mu w 1990 roku lokal, jako osobną kwaterę stałą. Brak jest natomiast ustaleń faktycznych, określających ówczesny status prawny tego lokalu. W szczególności czy stanowił on w dacie zdania, bądź zakończenia służby, kwaterę w rozumieniu ustawy z 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, niezbędną do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych żołnierzy służby czynnej i figurującą w wykazie, o którym mowa w art. 23 ustęp 4 tej ustawy.

Zdaniem Sądu Najwyższego - w konsekwencji nie wiadomo czy powód miał obowiązek zdać ten lokal wobec zakończenia służby wojskowej czy też dalej mógł go zajmować. Są to, zdaniem tego Sądu, okoliczności istotne dla oceny czy nieodzowne było wydanie decyzji o prawie do zamieszkania, a co za tym idzie czy niewydanie tej decyzji rodziło, jak to przyjął Sąd Apelacyjny, skutek prawny w postaci uprawnienia powoda do odprawy mieszkaniowej. W ocenie Sądu Najwyższego uszło uwadze Sądu Apelacyjnego, że ekonomiczną funkcją odprawy mieszkaniowej, o której mowa w art. 47 ustawy z 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, wypłacanej ze środków Skarbu Państwa, jest udzielenie pomocy byłemu żołnierzowi w zaspokojeniu jego potrzeb mieszkaniowych po zakończeniu służby wojskowej, jeśli nie może on pozostać w dotychczasowym mieszkaniu z uwagi na jego niezbędność do zaspokojenia potrzeb żołnierzy, znajdujących się aktualnie w służbie czynnej. Zakłada to więc obowiązek opuszczenia dotychczas zajmowanego lokalu (kwatery) i poszukiwanie jego poza służbą, czego ekonomiczne skutki ma łagodzić właśnie odprawa mieszkaniowa.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2012 r. (sygn. akt I ACa 821/11) Sąd Apelacyjny w Szczecinie uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 18 lutego 2010 r. sygn. akt I C 429/09 i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny powołał się na stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 października 2011 r. (sygn. akt II CSK 693/10), gdzie to Sąd Najwyższy wskazał, że nie ma możliwości odniesienia się do zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej bez poczynienia ustaleń faktycznych odnośnie tego, czy lokal mieszkalny przy ul. (...) w Z. stanowił w dacie zdania bądź zakończenia służby wojskowej przez powoda, kwaterę w rozumieniu ustawy z 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, niezbędną do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych żołnierzy służby czynnej. Sąd Apelacyjny zalecił zatem Sądowi Okręgowemu przy ponownym rozpoznaniu sprawy przeprowadzenie postępowania dowodowego, w szczególności z dokumentów oraz przesłuchania stron w celu ustalenia, czy lokal mieszkalny położony w Z., przy ul. (...), w którym powód zamieszkiwał na podstawie decyzji z dnia 12.04.1990 r. stanowił w dniu 28 lutego 2009 r. (tj. w dacie zakończenia służby wojskowej przez powoda) kwaterę w rozumieniu ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, niezbędną do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych żołnierzy służby czynnej i figurująca w wykazie, o którym mowa w art. 23 ustęp 4 ww. ustawy. Ponadto Sąd ustaleniami faktycznymi miał także objąć przyczyny, dla których powód opuścił ww. mieszkanie w dniu 22 sierpnia 2008r. przekazując je do dyspozycji WAM, a w szczególności, czy wynikało to z działań podjętych przez pozwaną. Sąd Apelacyjny zalecił także Sądowi Okręgowemu przy ponownym rozpoznaniu sprawy ustalenie, czy w razie zajmowania tego mieszkania w dniu zakończenia służby wojskowej, powód mógłby w nim dalej mieszkać, czy też zmuszony zostałby do jego zwolnienia. Nadto Sąd Okręgowy ma poczynić ustalenia co do tego, w jaki sposób powód i jego rodzina zaspokajają swoje potrzeby mieszkaniowe po przekazaniu w dniu 22 sierpnia 2008 r. wskazanego mieszkania do dyspozycji WAM, a w szczególności, jakie uprawnienia służyły powodowi w dacie zwolnienia tego lokalu mieszkalnego w zakresie zabezpieczenia jego potrzeb mieszkaniowych.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód A. I. (1) był zawodowym żołnierzem od dnia 15 września 1979 r. do dnia 28 lutego 2009 r.

Decyzją przydziału osobnej kwatery stałej nr (...) powodowi przydzielono osobną kwaterę stałą w Z., przy ul. (...). Osobna kwatera stała obejmowała cztery pokoje, kuchnię oraz piwnicę. Łączna powierzchnia użytkowa osobnej kwatery stałej wynosiła 58,2 m², w tym powierzchni mieszkalnej (...) m². Członkami rodziny uprawnionymi do zamieszkiwania wraz z powodem (głównym najemcą) w kwaterze była jego żona - J. I. oraz córki powoda M. I. (2) i E. I..

Pismem z dnia 12 sierpnia 2008 r. powód zawiadomił (...) Oddział (...) w S., że w związku z przejściem na emeryturę zamierza zwolnić mieszkanie służbowe Z., przy ul. (...) z dniem 22 sierpnia 2008 r.

Powód dobrowolnie zdał lokal mieszkalny przy ul. (...) w Z. w dniu 22 sierpnia 2008 r., albowiem wybudował sobie dom w B., gdzie przeprowadził się wraz z rodziną. Powód zdecydował się wybudować dom i wyprowadzić z mieszkania w Z., gdyż wówczas nie było jeszcze wiadomo, czy będzie możliwość wykupienia mieszkań od (...).

Lokal mieszkalny w Z., przy ul. (...) w dacie zwolnienia powoda A. I. (1) z zawodowej służby wojskowej, tj. 28 lutego 2009 r. nie stanowił kwatery w rozumieniu przepisów ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP.

Na podstawie powyższych ustaleń, które były w całości niesporne i zostały oparte na całości dokumentów przedłożonych przez strony postępowania i znajdujących się w aktach sprawy na kartach powołanych powyżej, Sąd uznał że powództwo jest bezzasadne.

Podstawą powództwa był art. 64 k.c. w związku z art. 23 ust. 1 pkt 1 lit. a i b Ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2005 r., Nr 41, poz. 398 z późn.zm.). Wyżej wskazana ustawa o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (zwana dalej u.z.s.z.) została znowelizowana ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP oraz innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 1202), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 r. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 czerwca 2006 r., K 16/05 (OTK-A 2006, nr 6, poz. 69), ustawa nowelizująca z dnia 16 kwietnia 2004 r., gruntownie zmieniła zasady realizacji, służącego żołnierzom służby stałej, prawa do kwatery, wprowadziła bowiem regułę, że uprawnienie przysługujące żołnierzom to prawo do zamieszkiwania w kwaterze w miejscu i na czas pełnienia służby, co jest warunkiem zapewnienia siłom zbrojnym mobilności koniecznej dla prawidłowego wykonywania ich funkcji. Decydujące znaczenie dla uprawnień żołnierza do odprawy mieszkaniowej ma zatem stan istniejący w chwili zwolnienia go ze służby wojskowej. Uzasadnia to stosowanie w odnośnym zakresie przepisów u.z.s.z. obowiązujących w chwili zwolnienia żołnierza ze służby.

Sąd stwierdził, że w świetle niespornych okoliczności faktycznych, decyzją przydziału osobnej kwatery stałej nr(...) powodowi przydzielono osobną kwaterę stałą w Z., przy ul. (...). Powód dobrowolnie zdał lokal mieszkalny przy ul. (...) w Z. w dniu 22 sierpnia 2008 r. i w tej dacie go zwolnił.

Powód został zwolniony ze służby wojskowej z dniem 28 lutego 2009 r. Powyższe wskazuje, że powód zwolnił przyznany mu lokal mieszkalny jeszcze przed datą zwolnienia go ze służby wojskowej i gdy kończył zawodową służbę wojskową w lokalu tym już nie mieszkał. Okoliczności te powód sam przyznał w pozwie, a także w swoich zeznaniach.

Zgodnie z art. 23 ustęp 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r., nowelizującej u.z.s.z., osoby, którym do dnia wejścia w życie tej ustawy (czyli przed dniem 1 lipca 2004 r.), przydzielono osobną kwaterę stałą, zachowywały nabyte do tego dnia uprawnienia na czas zajmowania tej kwatery.

Skoro więc, stosownie do wskazanego wyżej przepisu, dotychczasowe decyzje o przydziale osobnej kwatery stałej zachowały swój walor prawny, a nadto nie ziszczyły się przesłanki z art. 24 ustęp 5 u.z.s.z. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z dnia 16 kwietnia 2004 r., a stanowiące, że żołnierz zawodowy jest obowiązany niezwłocznie powiadomić

dyrektora oddziału regionalnego o wszelkich okolicznościach mających wpływ na jego prawo do zakwaterowania, a skutki braku powiadomienia organów Agencji o zaistniałych zmianach obciążają żołnierza, to wobec powoda A. I. (2), dysponującego decyzją o przydziale osobnej kwatery stałej i nadal, w dniu 1 lipca 2004 r. tę kwaterę zajmującego wraz z rodziną, nie było potrzeby ani też podstawy do wydania decyzji o prawie do zamieszkiwania w tym lokalu w trybie art. 24 ustę 1 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2004 r.

Jak już wyżej wspomniano, w przedmiotowej sprawie zastosowanie znajdują przepisy ustawy obowiązujące w dacie zwolnienia powoda z zawodowej służby wojskowej, tj., w dniu 28 lutego 2009 r.

Zgodnie z art. 23 ust.1 pkt a u.z.s.z. obowiązującym w tej dacie, odprawa mieszkaniowa, o której mowa w art. 47 u.z.s.z., przysługuje żołnierzowi służby stałej zwalnianemu z zawodowej służby wojskowej, zamieszkałemu w kwaterze, o ile nabył on prawo do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej lub został zwolniony z zawodowej służby wojskowej przed upływem okresu wymaganego do nabycia uprawnień do emerytury wojskowej, w przypadku wypowiedzenia mu stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej przez właściwy organ wojskowy,

Zgodnie z art. 47 ust. 2 u.z.s.z. obowiązującym w tej dacie, odprawę mieszkaniową wypłaca się na podstawie umowy zawartej między dyrektorem oddziału regionalnego Agencji a osobą uprawnioną zwalnającą kwaterę, w przypadku jej zajmowania.

Z ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie wynika, że powód w dacie zwalniania go z służby wojskowej (tj. w dniu 28 lutego 2009 r.) nie zajmował już, przydzielonej mu kwatery osobnej stałej, albowiem dobrowolnie zwolnił lokal mieszkalny w Z., przy ul. (...) w dniu 22 sierpnia 2008 r. i przekazał do dyspozycji pozwanej (...), mimo, że na mocy wyżej cytowanego art. 23 ust. 1 ustawy nowelizującej z 16 kwietnia 2004 r., zachował prawo do dalszego z niej korzystania na dotychczasowych zasadach. Powód sam w swoich zeznaniach złożonych na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2013 r. wskazał, że nikt go z zajmowanego lokalu nie wyrzucił, po prostu wybudował nowy dom w B., gdzie wraz z rodziną się przeprowadził. Co więcej, z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika, że lokal mieszkalny w Z., przy ul. (...) nie stanowił w dacie zakończenia przez powoda służby wojskowej kwatery w rozumieniu przepisów u.z.s.z., niezbędnej do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych żołnierza służby czynnej i figurującej w wykazie, o którym mowa w art. 23 ust. 4 u.z.s.z., co jednoznacznie wynika z przedłożonego przez pozwaną wykazu kwater. Powód opuścił powyższy lokal mieszkalny dobrowolnie, zwolnienie lokalu nie było w żaden sposób wymuszone czy też inspirowane przez pozwaną, gdyż pozwana nie potrzebowała tego lokalu dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych innego żołnierza. Co do zasady, powód mógł zatem w dalszym ciągu ww. lokal zajmować, zaś to, że go opuścił świadczy o tym, że miał zaspokojone swoje potrzeby mieszkaniowe i lokalu pozwanej nie potrzebował-tak było, gdyż powód wybudował sobie dom. Podkreślenia wymaga, że w niniejszej sprawie to powoda, w myśl art. 6 k.c. statuującego ogólne zasady rozkładu ciężaru dowodu, obciążał obowiązek wykazania, że należy mu się od pozwanej odprawa mieszkaniowa w związku ze zwolnieniem przyznanego mu jako żołnierzowi zawodowemu lokalu mieszkalnego. Powód w sprawie nie wykazał, że został zmuszony do opuszczenia lokalu w Z.. Powód natomiast sam wskazał, że po zwolnieniu ww. lokalu w inny sposób zaspokoił swoje potrzeby mieszkaniowe. Jest to okoliczność o tyle istotna dla rozstrzygnięcia sprawy, że ekonomiczną funkcją odprawy mieszkaniowej, o której mowa w art. 47 u.z.s.z., wypłacanej ze środków Skarbu Państwa, jest udzielenie pomocy byłemu żołnierzowi w zaspokojeniu jego potrzeb mieszkaniowych po zakończeniu służby wojskowej, jeśli nie może on pozostać w dotychczasowym mieszkaniu z uwagi na jego niezbędność do zaspokojenia potrzeb żołnierzy, znajdujących się aktualnie w służbie czynnej. Zakłada to więc niejako przymusowe opuszczenie dotychczas zajmowanego mieszkania (kwatery) i poszukiwanie mieszkania poza służbą, czego ekonomiczne skutki ma łagodzić właśnie odprawa mieszkaniowa (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 2 marca 2012 r. II CSK 353/11, z 7 października 2011 r. II CSK 694/10, a także w wyroku z dnia 7 października 2011 r., II CSK 693/10 zapadłym w niniejszej sprawie). Skoro powód po pierwsze nie został zmuszony do opuszczenia lokalu w Z., przy ul. przy ul. (...) i poszukiwania innego lokalu w celu zaspokojenia swoich potrzeb mieszkaniowych, a po drugie lokal zajmowany przez powoda nie stanowił kwatery w rozumieniu przepisów ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP i nie był pozwanej niezbędny dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych innego żołnierza, nie było konieczności jego zwalniania i powód opuścił go dobrowolnie, powodowi nie należy się odprawa o której mowa w art. 23 ust. 1 u.z.s.z. Rację ma pozwana twierdząc, że powód opuścił lokal 22 sierpnia 2008 r. a zatem jeszcze przed zwolnieniem go

ze służby wojskowej, co nastąpiło w dniu 28 lutego 2009 r. Nie był zatem żołnierzem „zwalnianym ze zawodowej służby wojskowej” i „zamieszkałym w kwaterze” o czym mowa w art. 23 ust. 1 u.z.s.z. zawierającym przesłanki przyznania odprawy. Powód zatem przesłanek tych nie spełnia i nie należy mu się od pozwanej odprawa mieszkaniowa.

W tym stanie rzeczy, powództwo należało oddalić.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie to z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W związku z powyższym, w punkcie III wyroku zasądzono od powoda A. I. (1) na rzecz pozwanej (...) w W. kwotę 9.017 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Natomiast w punkcie II wyroku Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi, na które w sprawie składały się opłata od apelacji oraz skargi kasacyjnej w kwocie po 8.057 zł, obliczone na podstawie art. 13 ust. 1 w zw. z art. 18 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.05.167.1398) oraz pozostała część opłaty sądowej (ponad kwotę zwolnienia 1.500 zł).

Powyższy wyrok w punkcie zaskarżył apelacją powód, zarzucając mu:

1. Naruszenie norm prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 23 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 22 czerwca 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 roku, Nr 41, poz. 398, ze zm.), polegającą na przyjęciu, iż żołnierzowi zawodowemu, który został zwolniony ze służby po dacie 1 lipca 2004 roku, w stosunku do którego nie wydano decyzji o prawie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym, wbrew temu przepisowi, nie przysługuje odprawa mieszkaniowa.

2. Naruszenie norm prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 24 ust. 5 pkt. 3 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 roku, Nr 41, poz. 398, ze zm.), a tym samym przyjęcie, że skoro w stosunku do powoda nie można było po 1 lipca 2004 roku wydać decyzji o prawie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym, to automatycznie utracił on prawo do odprawy mieszkaniowej.

3. naruszenie norm prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 1203, ze zm.), a tym samym przyjęcie, iż skoro powód zachował po dniu 01 lipca 2004 roku prawo do zajmowanej kwatery służbowej, to nie nabył prawa do odprawy mieszkaniowej

4. naruszenie norm prawa procesowego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 233 § 1 kpc w związku z art. 5 kpc i art. 1 kpc, i uwzględnienie wyłącznie wniosków dowodowych pozwanej, czemu Sąd dał wyraz na stronie 3 uzasadnienia, zaś pominięcie bez żadnego uzasadnienia wniosków dowodowych powoda zawartych w pozwie: akt sprawy Sądów Rejonowego i Okręgowego w P. oznaczonych sygnaturą akt: II C 1144/05/7 oraz II Ca 1021/06, zeznań świadka B. P., którymi powód zamierzał dowieść, iż do połowy 2005 roku powszechną praktyką w (...) aprobowaną przez Prezesa Agencji było wypłacanie odprawy mieszkaniowej osobom znajdującym się w sytuacji powoda, pomimo niezmienności stanu prawnego w tym przedmiocie, zaś jedynym czynnikiem przemawiającym za zaniechaniem tej praktyki były trudności finansowe Agencji.

Na tej podstawie, wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 i orzeczenie zgodnie z żądaniem powoda

2. względnie uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 maja 2013 roku w sprawie I C 184/13 23 maja 2013 w zaskarżonym zakresie i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpatrzenia temu Sądowi.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji.

W uzasadnieniach pism strony rozszerzyły dotychczas prezentowaną w postępowaniu argumentację, a powód dodatkowo rozszerzył zarzuty apelacyjne.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE:

Apelacja okazała się niezasadna.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny stwierdza, iż ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne bez konieczności ich ponownego przytaczania w tej części uzasadnienia. Tylko bowiem na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego możliwa jest kontrola właściwego zastosowania norm prawa materialnego i ich właściwej interpretacji, a właśnie naruszenie tych norm stanowi główne zarzuty apelacyjne.

Tym samym Sąd odwoławczy uznał, iż jedyny zarzut prawa procesowego wskazany w apelacji tj. zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c. i art. 1 k.p.c. jest całkowicie chybiony. Przede wszystkim art. 233 §1 k.p.c. dotyczy oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie. Natomiast uzasadnienie zarzutu prowadzi do konkluzji, iż jego przedmiotem jest odmowa przez Sąd pierwszej instancji przeprowadzenia dowodów wnioskowanych przez powoda. Dla porządku jedynie więc należy przytoczyć ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. W niniejszej sprawie powód nawet nie przedstawia w jaki sposób oferowane przez niego dowody mogłyby wpłynąć na treść rozstrzygnięcia, ani też jakich logicznych sprzeczności dopuścił się Sąd Okręgowy oceniając przeprowadzony w sprawie materiał dowodowy.

Jest natomiast oczywistym, że Sąd pierwszej instancji nie mógł ocenić i skonfrontować z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, dowodów, których nie przeprowadził. Musiałoby to bowiem stanowić ich antycypację, co w sytuacji jej zastosowania mogłoby prowadzić do zarzutu naruszenia art. 233 §1 k.p.c., jednak w niniejszej sprawie nie nastąpiło.

Abstrahując od wskazanej w ostatnim zarzucie normy prawnej, Sąd Apelacyjny kierując się jego rozwinięciem, dokonał oceny podniesionych w nim uchybień także pod kątem prawidłowości zastosowania art. 227 k.p.c. i art. 229 k.p.c. Zgodnie z brzmieniem pierwszego z nich przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Natomiast art. 229 k.p.c. stanowi, że nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości. Art. 227 k.p.c. ma zastosowanie przed podjęciem rozstrzygnięć dowodowych i uprawnia sąd do selekcji zgłoszonych dowodów, jako skutku przeprowadzonej oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. W konsekwencji twierdzenie, że przepis ten został naruszony przez sąd rozpoznający sprawę ma rację bytu tylko w sytuacji, gdy wykazane zostanie, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła mieć wpływ na wynik sprawy, a jego pośrednie naruszenie może polegać na odmowie przeprowadzenia przez sąd dowodu z uwagi na powołanie go do udowodnienia okoliczności niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sytuacji, kiedy ocena ta była błędna. Treść art. 227 k.p.c. wskazuje na przedmiot postępowania dowodowego przeprowadzanego przez sąd określając, jakie fakty mają "zdatność" dowodową, a więc które zjawiska świata zewnętrznego, jakie okoliczności oraz stany i stosunki mogą być przedmiotem dowodzenia w konkretnym procesie cywilnym. Ocena, które fakty mają dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, jest uzależniona od tego, jakie to są fakty, a także od tego, jak sformułowana i rozumiana jest norma prawna, którą zastosowano przy rozstrzygnięciu sprawy. Stan faktyczny w każdym postępowaniu jest oceniany w aspekcie przepisów prawa materialnego. Przepisy te wyznaczają zakres koniecznych ustaleń faktycznych, które powinny być w sprawie dokonane. Przepisy prawa materialnego mają też decydujące znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu, mają wpływ na treść orzeczenia. Przedmiotem dowodu są fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli są między stronami sporne. Rzeczą Sądu jest dokonywanie selekcji zgłaszanych przez strony wniosków dowodowych przy uwzględnieniu kryterium wynikającego z przywołanego

przepisu i w jej efekcie przeprowadzanie tych dowodów, które mają na celu ustalenie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Dowodem w sprawie nie mogą być akta innej sprawy, a jedynie znajdujące się w nich dokumenty – vide: przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2012 sygn. akt: II CSK 677/11, wyroki Sądów Apelacyjnych: w Katowicach z dnia 19 września 2012 r. sygn. akt: I ACa 457/12, w Warszawie z dnia 30 października 2012 r. sygn. akt: I ACa 180/12 i w Łodzi z dnia 18 lipca 2013 r. sygn. akt: I ACa 230/13.

W niniejszej sprawie, powód zarzucił, że Sąd Okręgowy nie przeprowadził dowodu z akt dwóch spraw sądowych o wskazanych w apelacji sygnaturach oraz świadka B. P. na okoliczność praktyki pozwanej stosowanej przy wypłacie odpraw do połowy 2005 r. Pomijając już fakt, iż jak wskazano wyżej nie istnieje dowód z akt, a więc trudno wymagać od Sądu pierwszej instancji, aby go przeprowadził, przede wszystkim należy wskazać, że jakkolwiek praktyka pozwanego w zakresie wypłat nie wpisuje się w normę prawną art. 23 ust. 1 pkt. a ustawy o Zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (dalej nazywanej u.z.s.z.). Przepis ten nie uzależnia bowiem wypłaty od jakichkolwiek pragmatyków pozwanej czy też jej ocen bądź indywidualnej czy też powszechnej interpretacji wewnętrznej. Przepis ustawy w powiązaniu z art. 1a ust.1 pkt.2 u.z.s.z. w sposób pełny i jednoznaczny określa kryteria jakie musi spełniać zarówno zwalniany lokal jak i osoba opuszczająca mieszkanie. Stąd też przeprowadzenie przez Sąd zawnioskowanych dowodów byłoby całkowicie niecelowe, gdyż nawet pozytywne ustalenie owej praktyki nie miałyby żadnego istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu. Nawet bowiem ewentualna niewłaściwa w pewnym okresie czasu interpretacja przepisów przez pozwaną nie stwarza dla powoda jakiegokolwiek roszczenia materialno prawnego. Analogiczne wywody należy odnieść do wskazanej w uzasadnieniu apelacji opinii Viceprezesa pozwanej. Natomiast kwestie związane z przejściem powoda na emeryturę, posiadaniu decyzji o przydziale osobnej kwatery i jej treści oraz braku nowej decyzji po 1 lipca 2004 r. nie były w ogóle sporne między stronami nawet sam apelujący nie wskazuje na czym zarzut naruszenia przez Sad Okręgowy art. 233 k.p.c. miałyby polegać, ani też jakich błędnych ustaleń Sąd miałby dokonać.

Powód nie wskazuje także w apelacji na czym miałyby polegać naruszenie art. 5 i 1 k.p.c. Sąd nie odmówił wszak powodowi prawa do sądu w ramach kodeksu postępowania cywilnego, uznał więc że sprawa ma charakter sprawy cywilnej. Natomiast art. 5 k.p.c. dotyczy pouczeń sądu dla strony, działającej bez zawodowego pełnomocnika, co do czynności procesowych. Powód od pierwszej rozprawy działał w procesie wraz z zawodowym pełnomocnikiem tym samym potrzeba udzielania pouczeń z tym momentem się zdezaktualizowała.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutów procesowych powoda.

Za nieuzasadnione należało także uznać zarzuty prawa materialnego. W tym miejscu należy podkreślić, iż niniejsza sprawa była już przedmiotem osądu Sądu Najwyższego, który uchylił pierwotny wyrok Sądu Apelacyjnego oraz Sadu Apelacyjnego, który przy ponownym rozpoznaniu spawy także uchylił wyrok Sądu Okręgowego. Każde orzeczenie kasatoryjne zawierało konkretne wytyczne dla sądu niższej instancji, przy czym orzeczenie Sądu Najwyższego przede wszystkim zawierało także wykładnię norm prawa materialnego. Natomiast orzeczenie Sadu Apelacyjnego zarówno ocenę prawną jak i wskazania co do dalszego postępowania. Zgodnie z treścią art. 398²⁰ k.p.c. Sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Z treści art.386 § 6 k.p.c. wynika zaś, że ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego.

Tym samym dokonując oceny zarzutów prawa materialnego, Sąd apelacyjny w niniejszym składzie obowiązany jest przestrzegać przede wszystkim wykładni prawa dokonanej przez Sąd Najwyższy, analogicznie jak miał obowiązek uczynić to Sąd Okręgowy.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 7 października 2011 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że wobec powoda, dysponującego decyzją o przydziale osobnej kwatery stałej z dnia 12 kwietnia 1990 roku i nadal w dniu 1 lipca 2004 roku tę kwatere zajmującego wraz z rodziną, nie było podstaw do wydania po dniu 1 lipca 2004 roku decyzji o prawie do zamieszkiwania w trybie art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2004 roku. Obowiązujący natomiast w dniu zwolnienia powoda ze służby art. 23 ustęp

1 punkt 1 litera a) ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP przewidywał, że odprawa mieszkaniowa przysługuje żołnierzowi służby stałej, zwalnianemu z zawodowej służby wojskowej, zamieszkałemu w kwaterze, o ile nabył on prawo do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej lub został zwolniony z zawodowej służby wojskowej przed upływem okresu wymaganego do nabycia uprawnień do emerytury wojskowej, w przypadku wypowiedzenia mu stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej przez właściwy organ wojskowy. Z regulacją tą koreluje przepis art. 47 ustęp 2 tej ustawy przewidujący, że odprawę mieszkaniową wypłaca się na podstawie umowy zawartej między dyrektorem oddziału regionalnego Agencji, a osobą uprawnioną, zwalnającą kwaterę w przypadku jej zajmowania. Sąd Najwyższy wskazał także, że dopiero po ustaleniu czy zajmowany przez powoda lokal miał status kwatery stałej w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt. 2 u.z.s.z. na dzień zwolnienia go przez powoda, możliwa będzie analiza czy powód mógł dalej zamieszkiwać w tym lokalu czy też lokal był niezbędny do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych żołnierzy służby czynnej, co wiązałoby się z koniecznością opuszczenia go przez powoda.

Sąd Okręgowy dokonał takich ustaleń, a powód ich skutecznie nie zakwestionował. Skoro zajmowany przez niego lokal nie był wpisany do wykazu, o którym mowa w art. 23 ust. 4 u.z.s.z. i nie należał do lokali niezbędnych do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych żołnierzy służby czynnej. Tym samym nie wypełniał on definicji kwatery w rozumieniu przepisów ustawy, za zwolnienie której przysługuje odprawa mieszkaniowa. Dodatkowo decyzję o wyprowadzce ze Z. i zwolnieniu kwatery powód podjął samodzielnie bez jakichkolwiek sugestii czy też działań ze strony pozwanej. Te ustalenia pozwoliły Sądowi Okręgowemu na stwierdzenie, że powód nie nabył prawa do odprawy. Nie doszło jednak w tym zakresie do naruszenia normy art. 23 ust. 1 u.z.s.z., gdyż wykładnia wymogów ustawowych, które dają uprawnienie do uzyskania dokonana przez Sąd pierwszej instancji jest zgodna z wykładnią wiążącą i ten sąd i sąd odwoławczy dokonana w niniejszej sprawie przez Sąd Najwyższy. Sąd Okręgowy nie wyłączył także uprawnień powoda do uzyskania odprawy poprzez przyjęcie, że nie wydano wobec powoda decyzji o prawie zamieszkiwania w lokalu po 1 lipca 2004 r. Podstawą odmowy przez Sąd Okręgowy uwzględnienia roszczenia był bowiem głównie fakt, że przekazując lokal pozwanej, nie miał on takiego obowiązku, gdyż nie była to kwatera stała w rozumieniu aktualnie obowiązującej ustawy, a tym samym powód mógł po zakończeniu służby w dalszym ciągu w niej zamieszkiwać. Natomiast odprawa zgodnie z wykładnią dokonaną przez Sąd Najwyższy art. 23 ust. 1 u.z.s.z. przysługuje jedynie osobie, która ze względu na potrzeby Sił Zbrojnych RP, musi dotychczas zajmowany lokal opuścić. W tym właśnie kontekście Sąd Najwyższy poczynił rozważania dotyczące celu tego świadczenia oraz nakazał badanie aktualnych warunków mieszkaniowych powoda i jego rodziny. Jako dodatkowy powód oddalenia powództwa Sąd wskazał także okoliczność, iż opuszczenie lokalu przez powoda nastąpiło w czasie, gdy pozostawał on jeszcze w służbie. Tym samym nie została także spełniona druga przesłanka z art. 23 ust. 1 uprawniająca do uzyskania odprawy tj. powód nie był żołnierzem „zwalnianym ze służby” w rozumieniu ustawy

Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy zinterpretował także treść art. 24 ust. 5 pkt. 3 u.z.s.z. Fakt, iż wobec powoda nie istniała potrzeba wydawania po dniu 1 lipca 2004 r. kolejnej decyzji dotyczącej warunków zajmowania lokalu został przesądzony przez Sąd Najwyższy, co wskazano już wyżej, a z faktu tego, wbrew zarzutom apelacji Sąd pierwszej instancji nie wywiódł skutku w postaci pozbawienia powoda prawa do odprawy

Wobec powyższego apelację oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz §6 pkt. 3 w zw. z §12 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

M. Iwankiewicz E. Buczkowska-Żuk H. Zarzeczna